FIKIH KÖŞESİ YAZILARI (88)
İçecekler ve Sosyal Etkinlikler

1. Metil alkol içilebilir mi?

Metil alkol, bilhassa yüksek ısıya tabi tutulan ağaçların fırınlanması sırasında ortaya çıkar. Sarhoş edici ve zehirleyici özelliğe sahiptir. Etil alkoller ise, içine katılan mayaların etkisi ile alkolleşmesi neticesinde oluşur. Genellikle sarhoş edici içecekler şekline dönüşür ki, bunların da içilmesi caiz olmaz.

2. Gazoz ve Red Bull gibi gazlı içecekler içilebilir mi? (Red Bull türü enerji içecekleri, insanın reaksiyonunu artırıyor. Bol bol kafein ve diğer başka içilebilecek asit ve maddeler içeriyor. Ancak alkol yok. Bol şekerli olduğu için zamanla alkol kendiliğinden oluşabiliyor. Sporcular kullanıyor. Ancak, doktorların bu içeceğe karşı özellikle kafein sebebiyle itirazları var.)

Gazlı içeceklerin içilmesiyle alakalı olarak bir çok tartışma vardır. Bu içeceklerin haram olduğunu ifade edenler, bu içeceklerin içinde az da olsa alkol bulunma ihtimalinden hareket etmektedirler. Bu içeceklerin helal olduğuna kani olan ulema ise, bu içeceklerde ya alkol bulunmadığı, ya da bulunan alkol miktarının çok az bulunduğu gerekçesiyle helal olduğunu ifade etmişlerdir. Çünkü dince pis olan nesne az suya veya az sıvı maddeye karıştığı zaman su ve sıvı pis olur; içilmez ve onunla dinî temizlik yapılmaz. Çok suya pislik karıştığı zaman ise suyun rengi, tadı ve kokusundan biri, katışan pislik belli olacak şekilde değişmedikçe su pis olmaz. Çok su Hanefîlere göre yeri köşeli ise yüzeyi 10x10 arşın, yuvarlak ise 36 arşın, derinliği ise bir karışa yakın yerdeki sudur. Arşın yaklaşık iki karıştır. Şâfiîlere göre iki 'kulle'dir (büyücek küp, iki kule su, yaklaşık 200 kg. sudur), İmam Malik'e göre ise az su, içine düşen pisliğin rengi, tadı veya kokusu belli olan sudur, belli olmayan su ise çok su sayılır. Buradaki ölçülere göre çok sayılan suya mesela sidik veya şarap karışsa o su pis olmaz, onunla abdest alınır ve o su -sağlığa zararı yoksa- içilebilir.[1] Dolayısıyla bir sıvının içine alkol karışınca hemen "bu sıvı haramdır" denemez, haram olmasına hükmetmek için yukarıda açıklanan şartların gerçekleşmesi gerekir. Gazlı içecekler büyük tanklarda

[1] İbn Âbidîn, Reddu'l Muhtar (Tercüme), 1984 Kahraman Yayınları, C.I, Shf. 185,188

yapılıyor, bunların içindeki sıvı/su, müçtehitlerin birçoğuna göre 'çok'tur. Buna göre gazlı bir içeceği elinize aldığınızda koklayınca alkol kokmuyorsa, tadınca alkol tadı vermiyorsa, bakınca alkol rengini almamış ise, o içecek temizdir, helaldir. *"Çoğu sarhoş eden içeceğin azı da haramdır"* kuralına göre de baktığımızda, piyasadaki gazoz ve kolaların içilebilecek çok miktarı sarhoş etmediğine göre bu bakımdan da bir sakıncası yoktur.

Gazlı içeceklerin içilmesi konusunda bir de "sağlığa tesiri" ile Müslümanların servetlerinin yabancılara -bazen de Müslümanların düşmanlarına- akması açısından bakmak gerekir. Bu bakımlardan dolayı bir sakınca varsa ilgili içeceklerden uzak durmamız kaçınılmazdır.[2] Bütün bunların yanında tiryakilik kesbedecek derecede bilhassa içinde uyarıcı/uyuşturucu özelliği olan maddelerin sıklıkla ve tiryakilik derecesinde içilmesini doğru bulmuyoruz.

3. Kermes veya diğer bazı etkinliklerde, ziyaretçilere bazan şans kuponları satılmakta; bazan da alış veriş yapanlara hediye çeki kuponları verilmekte ve çekilişler yapılmakta; ödüller verilmektedir. Bu şekillerde yapılan çekilişler kumara girer mi?

Soruya cevap vermek için kumarı tarif etmek gerekir. Kumar, tarafların ortaya koydukları bir malı veya menfaati, baştan kimin kazanacağı, kimin elde edeceği belli olmayan bir iş ve işlem sonunda -taraflardan- birinin kazanması, alması, kendine mal etmesidir.[3]

Yapılan tarife göre, bir işlemin kumar olması için, para ve mal koyanlar ile kazanma ihtimâli bulunanlar aynı şahıslar olmalıdır. Misal olarak birisi ortaya para koysa, yarışan veya oynayanlar başkaları olsa, kazanan veya kazananlar o parayı alsa böyle bir işlem kumar olmaz.

Sorunun birinci bölümü, yani şans bileti satılması ve çekiliş yapılması, aynen loto ve piyango işlemleri gibidir. Böyle bir işlem caiz değildir. Çünkü kumardır. Zira bilet paralarından toplanan meblağın bir kısmı şansı yaver gidenlere dağıtılacak, diğerleri ise, kaybedeceklerdir. Hatta verilecek hediyenin tamamı satılan biletlerden elde edilen meblağdan olmasa bile bu şans oyunu kategorisine girer. Çünkü bilet alanlar bu şans oyunundan yararlanmak için bilet ücretlerini ödemektedirler.

Sorunun ikinci kısmındaki durum bundan farklıdır. Bu işlemde belli miktarda alış veriş yapan kişiye bir de hediye kuponu verilmekte ve bu kuponlar üzerinden çekilişler yapılmaktadır.

---

[2] Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Makaleler, 0082 (20 Ekim 2006)

[3] Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Hayatımızdaki İslam, c.1, Kumar Bahsi

Çekilişe katılan insanlar vermiş oldukları paraların karşılığını tamamen mal veya hizmet olarak almaktadırlar. Verilen kuponlara isabet edecek şeyler ise, o işletme veya cami idaresinin bir hediyesi olmaktadır. Böyle bir işlemle çekiliş yapılması ve yaptırılması caizdir.[4]

Allah en iyisini bilir.

[4]) Ziyade bilgi için bknz. Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Hayatımızdaki İslam, İstanbul-2006, c. 2, shf. 154